

Vastaanottaja: MmV@eduskunta.fi

Viite: VNS 1/2026 vp

Asia: Ruokapoliittinen selonteko kansallisesta ruokastrategiasta

Luomuliitto ry kiittää mahdollisuudesta lausua asiasta.

Luomuliitto kannattaa ruokapoliittisen selonteon vientipoliittisia tavoitteita ja erityisesti luvun 3.1.2 linjauksia, joiden mukaan ruokaviennin kasvu perustuu jalostusasteen nostamiseen ja kestävään tuotantotapaan. Selonteon vientianalyysi on oikeansuuntainen: viennin rakenne painottuu liikaa matalan jalostusasteen tuotteisiin, ja pk-yritysten vientivalmiuksissa on vahvistamisen varaa.

Luomuliitto esittää, että toimeenpanossa luomu nostetaan eksplisiittisesti yhdeksi viennin kasvun välineeksi luonnontuotealan ja kalatalouden rinnalle. Kansainvälisillä markkinoilla kilpailu ei ratkea pelkillä alkuperävaihteilla. Vientimarkkinoilla kestävyys ratkaisee, jos se on todennettu – luomu on siihen valmis, tunnistettu ratkaisu. Luomu on EU-lainsäädännössä määritelty, viranomaisvalvottu ja kansainvälisesti tunnistettu sertifiointijärjestelmä, jonka varaan selonteon tavoitteet voidaan käytännössä rakentaa.

1. Selonteon vientianalyysi on osuva — kytkentä luomuun puuttuu

Selonteko toteaa, että viennin arvon kasvu perustuu kasvupohjaisten ja terveellisten elintarvikkeiden jalostusasteen nostamiseen sekä kestävään tuotantoon. Erityisesti kauran kohdalla korostetaan korkeamman jalostusasteen mahdollisuuksia. Diagnoosi on oikea. Hallitusohjelman tavoite kaksinkertaistaa elintarvikkevientiä vuoteen 2031 mennessä tarkoittaa noin 2,3 miljardin euron lisäystä — kasvua, joka ei synny pelkillä volyyymilla, vaan edellyttää korkeampaa jalostusastetta ja parempaa yksikköhintaa.

Selonteon kestävyysprofiloinnissa on rakenteellinen aukko: kestävyys nostetaan Suomi-brändin ytimeen, mutta sitä ei kytketä olemassa oleviin sertifiointijärjestelmiin, jotka tekisivät kestävyysväitteistä ammattiestajalle todennettavia. Kansainvälisillä markkinoilla geneerinen väite "puhtaudesta" tai "vastuullisuudesta" ei riitä — tarvitaan kolmannen osapuolen sertifikaatti, jonka takana on auditointi ja juridinen vastuu.

Luomu on tällä hetkellä ainoa EU-lainsäädännössä määritelty, viranomaisvalvottu ja kansainvälisesti tunnistettu suomalaisen elintarvikkeen kestävyysmerkki — eli valmis työkalu, jolla kestävyysprofilointi voidaan tehdä uskottavasti. Yksikään yksityinen tai kansallinen merkki ei tarjoa vastaavaa kokonaisuutta, eikä Suomen tarvitse rakentaa uutta kestävyysbrändiä tyhjästä.

EU-luomulehti on Suomen tärkeimmällä vientimarkkinalla — EU-sisämarkkinalla — selvästi tunnetuin yksittäinen kestävyysmerkki. Suomalainen luomutuote saa Saksassa, Tanskassa ja Itävallassa hyllyltä välittömän tunnistettavuuden, jota muiden kestävyysväitteiden varaan rakennetut tuotteet eivät saavuta ilman erillistä brändityötä. Sama logiikka pätee B2B-vientiin: kauppaketjut, jalostava teollisuus ja ammattikeittiöt vaativat yhä useammin sertifioitua järjestelmää. EU-järjestelmän rinnalla USDA Organic ja JAS Organic kantavat tunnettavuuden myös Pohjois-Amerikan ja Aasian premium-segmentteihin.

Selonteossa luonnontuoteala ja kalatalous nostetaan nimettyinä viennin kasvukohteina. Luomu, joka täyttää täsmällisesti selonteon oman määritelmän kestävästä tuotantotavasta, jää ilman vastaavaa asemaa. Tämä on keskeinen puute toimeenpanon uskottavuuden kannalta.

2. Suomen luomuviennin rakenneongelma: arvonlisä karkaa

Suomessa on noin 309 000 hehtaaria luomupeltoa, noin 14 prosenttia peltoalasta. Raaka-ainepohja kestävään vientiin on vahva. Tästä huolimatta merkittävä osa luomuraaka-aineista – erityisesti kaura, rypsi, rapsi ja vehnä – viedään jalostamattomana ulkomaille.

Alan toimijoiden mukaan kotimainen jalostava teollisuus ei pysty kilpailemaan hinnalla ulkomaisten ostajien kanssa. Tämän seurauksena suomalainen arvoketju katkeaa: Suomi tuottaa ja sertifioidu, mutta jalostuksen arvonlisä, työpaikat ja verotulot syntyvät muualla.

Kyse on juuri siitä rakenteellisesta ongelmasta, jonka selonteko itse tunnistaa. Ratkaisu ei ole pelkästään tuotannon lisääminen, vaan raaka-aineen kytkeminen kotimaiseen jalostukseen ja vientiin ja juuri tässä todennettuun kestävyysperustuva luomu tarjoaa keinon nostaa sekä jalostusastetta että vientihintaa.

3. Toimivat mallit ovat jo olemassa

Suomessa on jo esimerkkejä toimivista vientimalleista, joissa luomu toimii lisäarvon rakentajana.

Suurteollisuudessa Valio vie luomupohjaisia tuotteita vaativille vientimarkkinoille, kuten Kiinaan. Samalla on edistetty luomusertifikaattien yhteensopivuutta eri markkinoiden välillä. Tämä osoittaa, että vientiä tukevia rakenteita luomun ympärille voidaan järjestelmällisesti rakentaa.

Pk- ja tilatasolla Birkkalan tila jalostaa ja vie luomuspeltituotteita useisiin Euroopan maihin. Tila hallitsee koko arvoketjua viljelystä brändiin ja vientiin, ja viennin osuus on merkittävä osa liikevaihtoa. Esimerkki osoittaa, että myös pienemmät toimijat voivat rakentaa korkean lisäarvon vientiä, kun jalostus ja markkinaosaaminen yhdistyvät.

Näitä malleja yhdistää yksi tekijä: lisäarvo perustuu tuotteeseen, jonka kestävyys on todennettu ja markkinoilla tunnistettua.

4. Ehdotukset eduskunnan kannanottoon ja toimeenpanoon

Luomuliitto esittää, että valiokunta sisällyttää mietintöönsä seuraavat linjaukset:

1. Viennin kasvun perustana hyödynnetään kansainvälisesti tunnustettuja, viranomaisvalvottuja sertifiointijärjestelmiä. Luomu nostetaan toimeenpanossa nimetyksi viennin kasvukohteeksi.
2. Vientipanostuksia kohdennetaan kotimaiseen luomujalostukseen ja sen vientiin: tuotekehitykseen, jalostuskapasiteettiin, sertifiointivalmiuksiin ja markkinaosaamiseen.
3. Market Explorer -rahoituksessa luomu- ja kestävyyssegmentit nostetaan selkeästi esiin, jotta yritykset tunnistavat niiden merkityksen vientistrategioissa.
4. Luomuvientiin liittyvät markkina- ja vientiselvitykset palautetaan MMM:n rahoituksen piiriin, ja EU:n menekinedistämisrahoituksen hyödyntämiseen varataan kansallinen valmistelutuki.
5. CAP-strategiasuunnitelman valmistelussa turvataan luomutuotannon kasvu. Vientimahdollisuudet eivät realisoidu ilman riittävää ja vakaata kotimaista raaka-ainepohjaa.
6. Selonteossa ehdotettuun ruokaneuvostoon varmistetaan luomusektorin edustus.

Lopuksi

Selonteon vientianalyysi on perusteltu. Sen toimeenpano edellyttää kuitenkin, että kestävyiden ja jalostusasteen yhteys muutetaan konkreettisiksi kilpailueduiksi. Vientimarkkinoilla tämä tarkoittaa ennen kaikkea todennettavuutta.

Luomu tarjoaa Suomelle valmiin, kansainvälisesti tunnistetun ja luotettavan välineen tämän tavoitteen saavuttamiseksi. Sen systemaattinen hyödyntäminen vahvistaisi sekä viennin arvoa että koko ruokajärjestelmän kestävyttä.

Luomuliitto on käytettävissä valiokunnan jatkotyöskentelyssä ja toimeenpanon valmistelussa.

Janne Raukansuu

Luomuliiton puheenjohtaja

Susann Rännäri

Luomuliiton toiminnanjohtaja